

Grondwettelijk Hof

PERSBERICHT ARREST 160/2025

Het Hof verwerpt de meeste kritieken tegen de strafrechtelijke snelrechtprocedure en het hersteltraject, maar stelt aan het Hof van Justitie van de EU drie prejudiciële vragen met betrekking tot de verbeurdverklaring van onroerende goederen die worden gebruikt voor drugsdelicten

De « Ordre des barreaux francophones et germanophone » en de Liga voor Mensenrechten vorderen de vernietiging van de bepalingen van de wet van 18 januari 2024 die betrekking hebben op de invoering van een snelrechtprocedure voor bepaalde zaken, op de verbeurdverklaring van onroerende goederen die hebben gediend of die bestemd waren om misdrijven in verband met verdovende middelen te plegen, alsook op het « hersteltraject ». Dat laatste komt erop neer dat, op verzoek van een beklaagde, alvorens uitspraak wordt gedaan over de hem ten laste gelegde feiten, met een intensieve begeleiding een onmiddellijke en aangepaste reactie kan worden gegeven op diens verslavings-, agressie- of psychosociale problematiek. Het Hof verwerpt de kritiek tegen dat hersteltraject. Het verwerpt tevens de meeste kritieken tegen de strafrechtelijke snelrechtprocedure, met name met betrekking tot het toepassingsgebied ervan, de waarborgen waarover de beklaagden en de slachtoffers beschikken, en de beschikbare rechtsmiddelen. Het Hof vernietigt evenwel een van de bestreden bepalingen, in zoverre zij niet waarborgt dat de in verdenking gestelde en zijn advocaat toegang hebben tot het strafdossier vóór de bevestiging van het onherroepelijke akkoord van de in verdenking gestelde met de snelrechtprocedure. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen van die bepaling voor het verleden. Met betrekking tot de verbeurdverklaring van onroerende goederen stelt het Hof drie prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de EU, aangezien de maatregel voortvloeit uit het recht van de Europese Unie, en beslist het te wachten op het antwoord van het Hof van Justitie alvorens de andere kritiek daartegen te onderzoeken.

1. Context van de zaak

De wet van 18 januari 2024 « om justitie menselijker, sneller en straffer te maken III » voert een versnelde strafprocedure in voor bepaalde eenvoudige zaken, maakt de verbeurdverklaring van onroerende goederen die hebben gediend of die bestemd waren om misdrijven inzake verdovende middelen te plegen mogelijk en voert tot slot een zogenoemde hersteltrajectmaatregel¹ in. Die nieuwe wet beoogt met name het procedurele arsenaal

¹ Het hersteltraject is een maatregel die door de rechter onder bepaalde voorwaarden kan worden opgelegd en in het kader waarvan de beklaagde onder toezicht van de bevoegde dienst van de gemeenschap en met het oog op de belangen van het slachtoffer werkt aan de onderliggende verslavings-, agressie- of psychosociale problematiek waaraan hij lijdt.

waarover magistraten beschikken, aan te vullen om sneller te kunnen reageren op een reeks misdrijven die het gevoel van openbare veiligheid verstoren.

De « Ordre des barreaux francophones et germanophone » (OBFG) en de vzw « Liga voor Mensenrechten » vorderen de gedeeltelijke vernietiging van de wet van 18 januari 2024.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De strafrechtelijke snelrechtprocedure

2.1.1. Het toepassingsgebied van de snelrechtprocedure

De verzoekende partijen bekritisieren het **toepassingsgebied** van de snelrechtprocedure.

Het Hof merkt op dat de snelrechtprocedure slechts mogelijk is indien (1) de inverdenkinggestelde in voorlopige hechtenis is, (2) de onderzoeksrechter van oordeel is dat het gerechtelijk onderzoek volledig is binnen drie dagen vanaf de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel en (3) de inverdenkinggestelde zijn vrije en weloverwogen akkoord heeft gegeven dat in aanwezigheid van zijn advocaat en voor de onderzoeksrechter is bevestigd. Volgens het Hof zijn die voorwaarden pertinent in het licht van het doel dat erin bestaat het procedurele arsenaal van de magistraten aan te vullen om in eenvoudige zaken – dit zijn zaken waarin de dader, het slachtoffer en de schade bekend zijn – sneller te kunnen reageren op een reeks misdrijven die het gevoel van openbare veiligheid verstoren. Bovendien zijn die voorwaarden voldoende duidelijk en precies.

2.1.2. Het verloop van de snelrechtprocedure

De verzoekende partijen bekritisieren het ontbreken van een regeling van de rechtspleging² bij het gebruik van de snelrechtprocedure, waardoor het onderzoeksgerecht, ten aanzien van de inverdenkinggestelde, niet zou oordelen over de volledigheid van het dossier, noch over de eventuele noodzaak om bepaalde strafdossiers samen te voegen of te splitsen.

Het Hof oordeelt dat het **ontbreken van een regeling van de rechtspleging** wordt verantwoord door de bedoeling om de rechtspleging te versnellen en dat daardoor niet op onevenredige wijze afbreuk wordt gedaan aan het recht van de inverdenkinggestelde op een eerlijk proces. De onderzoeksrechter, de procureur des Konings en het onderzoeksgerecht oordelen immers over de volledigheid van het dossier en de eenvoudige zaken waarop de snelrechtprocedure van toepassing kan zijn, vereisen in principe geen samenvoeging of splitsing.

De verzoekende partijen voeren eveneens aan dat de inverdenkinggestelde bij een snelrechtprocedure niet over voldoende tijd en faciliteiten zou beschikken om zijn verdediging voor te bereiden.

Het Hof merkt op dat **de bestreden wet niet erin voorziet dat de inverdenkinggestelde en zijn advocaat vóór de bevestiging van het onherroepelijke akkoord van de inverdenkinggestelde met de snelrechtprocedure toegang hebben tot het strafdossier, wat een onevenredige beperking van de rechten van verdediging vormt. De betrokken bepaling wordt dus vernietigd in zoverre zij die toegang niet waarborgt.** Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen

²Bij de regeling van de rechtspleging gaat het onderzoeksgerecht het gerechtelijk onderzoek door de onderzoeksrechter na en onderzoekt het of de bezwaren voldoende zijn om de zaak naar het vonnisgerecht te verwijzen.

van die bepaling in zoverre zij aanleiding heeft gegeven tot beslissingen die definitief zijn geworden vóór de bekendmaking van het arrest in het *Belgisch Staatsblad*.

Het Hof **verwerpt de overige kritiek** aangezien de beklaagde na de dagvaarding voor het vonnisgerecht steeds alle mogelijke bijkomende onderzoekshandelingen kan vragen, wat zal leiden tot een terugkeer naar de gewone procedure indien zijn verzoek wordt ingewilligd.

2.1.3. De rechtsmiddelen

De « OBFGB » bekritiseert de **rechtsmiddelen** die in het kader van een snelrechtprocedure beschikbaar zijn.

Het Hof **verwerpt** die kritiek, aangezien de beklaagden in een snelrechtprocedure en de beklaagden in een gewone procedure op dat punt identiek worden behandeld. In de snelrechtprocedure kan de beklaagde aan het vonnisgerecht zijn invrijheidstelling vragen en hoger beroep instellen tegen een weigering van dat verzoekschrift. Bovendien kan de veroordeelde verzet aantekenen tegen een beslissing die bij verstek is gewezen.

2.1.4. De rechten van de slachtoffers

De verzoekende partijen voeren aan dat de bestreden regeling afbreuk doet aan de **rechten van de slachtoffers**.

Volgens het Hof genieten de slachtoffers de waarborgen van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens wat betreft de burgerlijke rechtsvordering die zij instellen bij de strafrechter. Die waarborgen omvatten de rechten van verdediging en het beginsel van tegenspraak.

Het Hof oordeelt dat, aangezien de snelrechtprocedure voorbehouden is voor eenvoudige zaken, de korte duur van de toepasselijke termijnen de rechten van verdediging van de burgerlijke partij tijdens de verschillende stappen van de procedure niet zou kunnen aantasten. Het staat aan de bevoegde magistraten om over de naleving van die rechten te waken in de procedure, zowel wat de mogelijkheid betreft voor de slachtoffers om zich burgerlijke partij te stellen en te worden gehoord, als wat de vertaling, de toegang tot het strafdossier en het stellen van bijkomende onderzoekshandelingen betreft. Het Hof erkent dat het risico bestaat dat slachtoffers niet of niet voldoende tijdig op de hoogte zijn van de procedure om hun rechten te doen gelden. Het Hof merkt echter op dat, aangezien het eenvoudige zaken betreft, de slachtoffers meestal gekend zijn. Bovendien kan de burgerlijke rechtsvordering hoe dan ook worden vervolgd na de uitspraak over de strafvordering. Tot slot doet het ontbreken van een regeling van de rechtspleging niet op onevenredige wijze afbreuk aan het recht van de slachtoffers op een eerlijk proces.

2.2. De verbeurdverklaring van onroerende goederen inzake verdovende middelen

De Liga voor Mensenrechten bekritiseert de maatregel inzake de verbeurdverklaring van onroerende goederen die hebben gediend of die bestemd waren om misdrijven met betrekking tot verdovende middelen te plegen, waaronder het ontbreken van procedurele waarborgen voor derden te goeder trouw die beweren eigenaar te zijn van het onroerend goed.

Het Hof merkt op dat de betrokken bepaling beoogt uitvoering te geven aan een kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie. Het **stelt** hierover **drie prejudiciële vragen aan het Hof**

van Justitie van de Europese Unie en besluit te wachten op het antwoord op die vragen alvorens de andere kritiek tegen die maatregel te onderzoeken.

2.3. Het hersteltraject

De Liga voor Mensenrechten voert meerdere kritieken aan tegen de regeling van het hersteltraject. Zij klaagt in het bijzonder aan dat de bestreden bepaling van de beklaagde die om de toepassing van een hersteltraject verzoekt, eist dat hij de hem ten laste gelegde feiten niet ontkent, en hem tegelijk geen enkele waarborg biedt dat zijn verzoek zal worden ingewilligd of dat de strafvordering zal vervallen.

Het Hof merkt op dat het hersteltraject een onmiddellijke en aangepaste reactie wil geven op de verslavings-, agressie- of psychosociale problematiek door een intensieve begeleiding van de beklaagde, door de rechter en de bevoegde diensten van de gemeenschappen, om het risico op recidive te verminderen. De wetgever heeft eveneens ervoor gezorgd dat een beklaagde die niet meewerkt, kan worden bestraft. In het licht van die doelstellingen **is het redelijk verantwoord dat het vonnisgerecht pas nadat de beklaagde die begeleiding heeft gevolgd, uitspraak doet over de hem ten laste gelegde feiten.** Hierdoor nemen de kansen op medewerking vanwege de beklaagde toe. **Het is eveneens redelijk verantwoord dat een voltooiing van het traject niet het verval van de strafvordering met zich meebrengt.** De bestreden regeling bepaalt dat het gerecht bij de straftoemeting rekening moet houden met zijn inspanningen. Tot slot belet de vereiste dat de beklaagde de hem ten laste gelegde feiten « niet ontkent », hem niet om de kwalificatie van die feiten, zijn betrokkenheid daarbij en, in een later stadium, zijn schuld te betwisten, noch om zich op zijn zwijgrecht te beroepen. Die voorwaarde doet evenmin afbreuk aan het vermoeden van onschuld, in zoverre zij geen vermoeden van schuldbekentenis inhoudt.

3. Besluit

Het Hof stelt drie prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie met betrekking tot de verbeurdverklaring van onroerende goederen inzake verdovende middelen. Het vernietigt artikel 216*quinquies*, § 1, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, in zoverre het niet waarborgt dat de aangehoudene en zijn advocaat toegang hebben tot het strafdossier vóór de bevestiging van het vrije en weloverwogen akkoord van de aangehoudene. Het handhaaft evenwel de gevolgen van die bepaling, in zoverre zij aanleiding heeft gegeven tot beslissingen die definitief zijn geworden vóór de bekendmaking van het arrest in het *Belgisch Staatsblad*.

Onder voorbehoud van een aantal interpretaties van de bestreden wet, verwerpt het Hof de beroepen voor het overige.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via [LinkedIn](#)